

Asia: VN/727/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Esityksen lähtökohtana toimiva tilannearvio jatkuvan oppimisen ilmiöön on sinänsä osuva. Kun ongelmaksi nähdään jatkuvan oppimisen ilmiön jakautuminen yhteiskunnan eri sektoreille, voi kysyä, onko uuden erillisyyksikön perustaminen jo olemassa olevien toimijoiden rinnalle tarkoituksenmukainen ratkaisu yhteistyön kehittämisen sijaan? Lakiehdotuksessa palvelukeskuksen suhde muihin toimijoihin jää epäselväksi, mikä osaltaan tekee vaikeaksi hahmottaa sen tuomaa lisäarvoa tai erityisroolia jatkuvan oppimisen toimintakentässä – etenkin, kun sille kaavailut henkilöresurssit ovat kovin vajavaiset. Epäselvyyttä ilmenee myös sen suhteen, mikä rooli palvelukeskuksella tulee olemaan työllisyyden hoidossa päähuomion kohdistuessa lähinnä koulutuksen järjestämiseen ja rahoitukseen.

KEHA -keskus toivoo yhteistyöhön liittyvien kysymysten täsmentämistä lakitekstiin ja sen perusteluihin ja samassa yhteydessä varmistamaan huolellisesti, ettei päällekkäisiä toimintoja synny suhteessa muihin toimijoihin. Esimerkiksi s. 56 todetaan yhteistyöstä mm. KEHA -keskuksen kanssa seuraavalla, hyvin yleisellä tasolla: ”tarjoamalla osapuolille tietoa ja keskustelumahdollisuuksia”, mutta 7 § säädetään vain yhteistyöstä ELY -keskusten kanssa. Erityisen tärkeää KEHA -keskuksen näkökulmasta olisi täsmentää eri toimijoiden roolia suhteessa jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden kehittämistyössä ja lakiesityksessä palvelukeskuksen osalta asia todettu jokseenkin ylimalkaisesti ”Palvelukeskus osallistuisi sähköisten välineiden kehittämiseen tehtäviensä näkökulmasta” (s. 14).

Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä tehtävistä

Pyrkimys työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmien ratkaisemiseen ja koulutustarjonnan suuntaamiseen työmarkkinoiden tarpeisiin hyödyntämällä ennakoitietoa aiempaa tehokkaammin on kannatettava. Myös pyrkimys hallinnonalojen rajat ylittävään yhteistyöhön tiedon tuotannon, tulkinnan ja hyödyntämisen osalta on hyvä.

Huomioitavaa on, että ennakoitiedon tuotanto on nykyisellään pirstaloitunutta ja toimijoita on lukuisa määrä niin alueellisella kuin valtakunnallisella tasollakin. Myös ennakoitiedon tuottamisen keinot, kohteet, ennakoinnin organisoinnin muodot ja resurssien epätasaisuus aiheuttavat nykytilanteessa haasteita tiedon tuotannon kattavuudelle ja yhdenmukaisuudelle. Esityksen perusteluissa onkin todettu, että alueelliset ennakoinnin yhteistyöverkostot ovat erityyppisiä niin tavoitteiltaan, organisoitavoiltaan kuin resursseiltaan. Esityksessä on palvelukeskuksen vaikuttamiskeinoksi kirjattu yleisluontoisesti yhteistyön edistäminen ja vuoropuhelu, mikä on sinänsä oikeansuuntaista toimintaa ennakoitiedon laadun ja kattavuuden parantamiseksi. Olisi toivottavaa, että esityksessä olisi konkreettisemmin avattu yhteistyön tai vaikuttamisen muotoja, millä palvelukeskus tulisi edistämään valtakunnallista ja alueellista tai alueiden keskinäistä yhteistyötä.

Ennakoitiedon tuottamiseen liittyy myös menetelmällisiä haasteita, mm. keskipitkän aikavälin ennakoitiedon vähäisyys ja siirtyminen yhä vahvemmin osaamisperusteiseen ennakointiin. Esityksen perusteluissa on mainittu, että elpymis- ja palautumissuunnitelman kautta olisi mahdollista saada määräraikaista rahoitusta rakenteiden ja toimintamallien luomiseen sekä ennakoinnin ja jatkuvan oppimisen digitaalisten palvelujen kehittämiseen. Esityksessä tai sen taustaineistoissa olisi kuitenkin syytä tarkemmin kuvata, millainen rooli tai resursointi palvelukeskuksella tulisi olemaan työvoima- ja osaamistarpeiden ennakoinnin menetelmällisessä kehittämisessä ottaen huomioon kehittämistyöhön varatun rahoituksen ehdollisuus.

Huomiot palvelukeskukselle esitetystä hallintomallista

-

Huomiot palvelukeskukselle esitetystä koulutus- ja osaamispalveluiden rahoitusmuodoista

-

Muut huomiot esitysluonnoksesta

Terminä ”Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus” ei tavoita kovinkaan hyvin 2 §:ssä mainittua tehtäväkenttää: koordinointi, ennakointi, avustusten myöntäminen ja hankinta, tuki. Jatkuva oppiminen on jo käsitteenä epämääräinen ja tähän aikaan sidottu. Työllisyys -näkökulma jää taas esityksessä niin ohueksi että sen nostaminen mukaan nimeen ei tunnu perustellulta. Palvelukeskuksen osalta hämmennystä taas herättää se, mitä ovat sen tarjoamat palvelut, kenelle niitä tarjotaan ja mihinkä tarpeeseen? Voisiko Osaamisen kehittämiskeskus tai Osaamisen kehittämisen ja ennakoinnin keskus tavoittaa paremmin keskukselle kaavailtuja toimintoja?

Nieminen Jouko
KEHA-keskus